

Metodické odporúčania k príručke Digitálni obrancovia

Komiksová príručka má za cieľ prít'azlivou formou naučiť deti, ako si chrániť súkromie online. Vďaka vedomostiam, ktoré ponúka táto príručka, sa deti môžu rozhodovať bezpečnejšie a istejšie v tom, čo a ako budú zdieľať online, ako si nastaviť súkromie na používaných aplikáciách, stránkach a smartfónoch. Materiál obsahuje aj kapitolu o tom, čo to vlastne súkromie je, a ako používať bezpečnejšie nástroje na komunikáciu. Predstavuje aj 10 komiksových postáv, 5 hrdinov z tímu **Digitálnych obrancov**, ktorí bojujú proti 5 zloduchom z tímu **Digitálnych votrelcov**. Brožúrka Digitálni obrancovia vs. Digitálni votrelci vysvetľuje koncept súkromia a upozorňuje na to, aké dôležité a neľahké je strážiť si ho v online svete. Neodrádza mladých od používania internetu, ktorý im nepochybne ponúka užitočné vedomosti, praktické nástroje, aj dobrú zábavu. Upozorňuje však, že informácie o nich samotných sú niečo, čo má zmysel si chrániť a čo sa mnohí snažia aj speňažiť či zneužiť. Vysvetľuje im, ako využiť sociálne siete na diskusiu s priateľmi či rodinou a zároveň neprísť o súkromie. Ponúka im návod na bezpečnú šifrovanú komunikáciu. Na smartfóny sa zameriava ako dnes už dominantný vstup do online sveta a učí ako ich nastaviť tak, aby slúžili a zároveň chránili. Laicky vysvetľuje technické vlastnosti prehliadačov súvisiace s bezpečnosťou a súkromím ako sú napríklad Cookies. Návod, ako pracovať s komiksovou príručkou je doplnený o rôzne linky na krátke videá na YouTube, obohatený o rôzne kreatívne aktivity a v niektorých prípadoch dopĺňa učivo v príručke. Kapitola 11 nie je spracovaná do metodického príručky, pretože je explicitná a je na rozhodnutí samotných pedagógov, či zaradia návod ako pracovať s danou aplikáciou do vyučovacieho procesu. Z hľadiska objektivity sme danú kapitolu preložili z originálu, avšak metodiku k práci s ňou nechávame na individuálne profesionálne rozhodnutie pedagógov a pracovníkov s mládežou.

Anotácia: Metodická príručka obsahuje odporúčania na prípravu učiteľov a pracovníkov s mládežou na prácu s príručkou Digitálni obrancovia

internetu a neinformovaného používania technológií

Cieľ: Cieľom tejto metodiky je pripraviť pedagóga a pracovníkov s mládežou na aktívnu prácu s príručkou so zámerom poukázať na potrebu vyváženého prístupu k digitálnym technológiám, vedieť pochopiť a využiť ich prínosy a zároveň sa ubrániť nástrahám

Predmet: vhodné pre predmety informatika, etika, občianska náuka, mediálna výchova

Vek: 9 – 14 rokov (ISCED 1 a 2)

Pomôcky: príručka vytlačená z eduma.sk alebo digiq.sk/digitalni-obrancovia

Čas: 45 min.

Projekt **Bezpečnejšie online prostredie pre žiakov a študentov** a túto metodiku ako jeden z jeho výsledkov podporili:

digiQ

Obsah

1. Čo je to internet?.....	3
2. Čo je to súkromie?.....	4
3. Ako sa chrániť na sociálnych sieťach?.....	6
4. Tri zásadné tipy a triky.....	7
5. Bezpečnejšie posielanie správ.....	8
6. Bezpečnosť smartfónov.....	9
7. Surfovanie po internete.....	10
8. Bezpečnosť hesiel.....	11
9. Zdieľanie fotiek a videí.....	12
10. Naše obľúbené aplikácie a nástroje.....	13

1. Metodický list ku kapitole Čo je to internet?

Cieľ: oboznámiť sa s definíciou a základnými princípmi internetu

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- byť schopný vysvetliť, čo je to internet (spôsob komunikácie a zdieľania informácií)
- objasniť spôsoby, ako ich rodina používa internet
- uviesť príklady iných príjemných aktivít, ktoré nezahŕňajú technológie.

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero, ceruzky na kreslenie
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Ako úvodnú aktivitu žiaci sledujú video
Ako funguje internet na

<https://www.youtube.com/watch?v=FJg06vFDtoA>
(prípadne iné vhodné video podľa vlastného výberu, napr.:

<https://www.youtube.com/watch?v=Dxccc6vcZ73M>
v angličtine vhodné pre starších žiakov alebo
<https://study.com/academy/lesson/what-is-the-internet-definition-lesson-quiz.html>)

2. Napíšte na tabuľu štartovací text:

„Internet je ____.“ Dajte študentom pokyny, aby vytvorili dvojice/malé skupinky a porozprávali sa spolu o tom, ako by dokončili vetu. Žiaci by si mali definíciu zapísať, aby ju vedeli sprostredkovať ostatným. Stačí jedna až dve vety.

3. Následne žiaci napíšu definíciu na tabuľu alebo tam prirnú svoju definíciu, ak ju písali na papier. Potom si spolu overia v komiksovej príručke v kapitole 1, ako sa približuje ich definícia k tej oficiálnej.

4. Nechajte žiakov samostatne prečítať celý text v kapitole. Čo ešte iného sa žiaci naučili z textu, prípadne videa? Ktoré informácie ich zaujali? Dozvedeli sa niečo nové? Vedia navrhnúť iné prirovnanie ako lyžovanie? Čo sa myslí pod prirovnaním k snehu?

5. Podľa vekovej vhodnosti dajte žiakom priestor na samostatnú prácu približne 10 minút, aby napísali (starší žiaci) alebo nakreslili (mladší žiaci), ako sa v ich rodine používa internet.

6. Nechajte zaznieť niekoľko príkladov, ako žiaci a ich rodiny používajú internet. Na príkladoch, ktoré študenti uviedli, diskutujte o tom, ako je internet vynikajúcim spôsobom komunikácie s ostatnými ľuďmi, ktorí nie sú v tej istej miestnosti. Spýtajte sa študentov, či na internete platia nejaké pravidlá. Podľa toho, koľko času máte k dispozícii, uskutočnite triednu diskusiu o tom, aké pravidlá platia na internete, či sú niektoré z týchto pravidiel na internete rovnaké ako v offline alebo nechajte túto aktivitu ako domáce zadanie. Diskusia by nemala presiahnuť 10 minút a následne je potrebné spraviť reflexiu. Domáce zadanie by nemalo presiahnuť viac ako 5 bodov/pravidiel.

7. Na konci hodiny venujte 5 minút reflexii. Požiadajte žiakov, aby doplnili nasledujúce vety:

- Zaujímavé pre mňa bolo...
- Prekvapilo ma...
- Mladšiemu spolužiakovi by som povedal...

2. Metodický list ku kapitole Čo je to súkromie?

Cieľ: oboznámiť sa s definíciou a základnými princípmi súkromia na internete

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- Rozpoznať, kedy ide o súkromnú informáciu
- Pochopiť, že by nikdy nemali voľne poskytovať súkromné informácie online.

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero, ceruzky na kreslenie
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Začnite s diskusiou na tému: „Aké informácie si mám nechať pre seba, keď používam internet?“ Odpovede sa budú rôzniť, zdôraznite len tie najdôležitejšie. Spíšte ich na jednu stranu tabule. Upozornite, že je dôležité, aby žiaci určité informácie o sebe, napríklad svoju adresu a telefónne číslo, uchovali v tajnosti pred cudzími ľuďmi a že by ich mali zdieľať iba s ľuďmi, ktorým dôverujú, ako sú rodičia alebo učitelia. Vysvetlite, že súkromné informácie sú často spojené s konkrétnou osobou. Napríklad žiadni dvaja ľudia v triede nemajú rovnaké celé meno a telefónne číslo. Preto je ochrana súkromia tak dôležitá, lebo tvorí súčasť našej identity.

2. Zadať žiakom samostatnú prácu. Každý napíše zoznam informácií, ktoré patria medzi súkromné. Následne zdieľajú zoznam s ostatnými. Ubezpečte sa, že v zozname sú všetky dôležité kategórie ako

- Celé meno
- Fotografia
- Dátum narodenia
- Rodné číslo
- Adresa
- Telefónne číslo
- E-mailová adresa (alebo e-mailová adresa rodičov)
- Heslá
- Názov a/alebo adresa školy
- Názov a/alebo adresa krúžku alebo záujmovej činnosti
- Celé mená rodičov
- Pracovisko ich rodičov
- Číslo kreditnej karty alebo bankového účtu rodičov
- Zdravotné údaje
- Známková kniha žiaka

3. Každý žiak nakreslí na samostatný papier veľkosti A4 (palec hore) a (palec dole). Dajte príklad zdieľanej informácie a žiak ukázaním obrázku zhodnotí, či je to vhodné alebo nie zdieľať.

- Vaša obľúbená chuť zmrzliny (👍)
- Čo ste jedli včera večer (👍)
- Vaša domáca adresa (👎)
- Obľúbený film vášho najlepšieho priateľa (👍)
- Telefónne číslo vašej mamy (👎)

- Vaše heslo na telefón (🔑)
- Fotku odhaleného tela (🔑)¹

4. Rozdeľte žiakov do skupín a nechajte ich pracovať v skupine, aby si pripravili stanoviská k nasledujúcim otázkam:

- Môžete zdieľať súkromné informácie kamarátov a ostatných ľudí?²
- Kde zvyčajne potrebujete zadať svoje údaje?
- Kde všade sa nachádza naša digitálna stopa³?
- Viete, do koľkých rokov dávajú súhlas na spracovanie osobných dát vaši zákonní zástupcovia (rodičia) a od akého veku dávate ten súhlas vy (žiaci)?⁴

Následne nechajte každú skupinu prezentovať odpovede. Rozprávajte sa o nich.

5. Požiadajte žiakov, aby si prečítali kapitolu č. 2 v komiksovej príručke. Následne vyvolajte diskusiu otázkou, či bolo v texte niečo, o čom ešte nevedeli⁵.

6. Na konci hodiny venujte 5 minút reflexii. Požiadajte žiakov, aby doplnili nasledujúce vety:

- Zaujímavé pre mňa bolo...
- Prekvapilo ma...
- Mladšiemu spolužiakovi by som povedal...

¹ Túto otázku navrhujeme zaradiť aj v nižších ročníkoch, aby zamýšľaný účinok prevencie bol efektívny. Prieskumy ukazujú, že každé piate dieťa dostalo alebo odoslalo fotku nahej osoby.

² Zvyčajne si mladí ľudia neuvedomujú, že okrem vlastného súkromia by mali chrániť aj súkromie svojho okolia. Je vhodné nechať ich objaviť tento princíp samých. Na koniec úvahy zdôraznite, že s osobnými údajmi iných máme zaobchádzať tak, ako očakávame, že sa zaobchádza niekde inde s tými našimi.

³ Digitálnu stopu zanechávame všade tam, kde robíme niečo na počítači, telefóne, bez ohľadu na to, či sme pripojení na internet

⁴ Na Slovensku platí zákon o ochrane osobných údajov a spracovávanie osobných údajov mladistvých je zákonné vtedy, pokiaľ do veku 16 rokov dal na to súhlas zákonný zástupca.

- <https://dataprotection.gov.sk/uouu/sk/content/casto-kladene-otazky-k-nariadeniu-zakonu-c-182018-z-z>

⁵ Zákon o ochrane osobných údajov hovorí o práve na výmaz. Každý, kto spracováva naše údaje, ich musí vymazať, ak o to požiadame. Platí to aj pre veľké globálne spoločnosti ako Google alebo Facebook, keďže poskytujú služby ľuďom na Slovensku.

3. Metodický list ku kapitole Ako sa chrániť na sociálnych sieťach?

Cieľ: oboznámiť sa so základnými princípmi sociálnych sietí

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- poznať najpoužívanejšie sociálne siete
- poznať nástroje na ochranu a bezpečnosť v nastaveniach sociálnych sietí
- poznať príležitosti a riziká sociálnych sietí

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero, ceruzky na kreslenie
- pripojenie na internet, mobilné zariadenia (jedno v skupine), interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Položte žiakom otázky z kapitoly 3. Ubezpečte ich, že vašim cieľom nie je hodnotiť ich správanie online alebo ich odrádzať od používania takejto siete, ale naopak im chcete ukázať niekoľko tipov ako používať sociálne siete čo najbezpečnejšie.

2. Podľa technologických možností dajte hlasovať o tom, ktoré siete žiaci poznajú. Dajte hlasovať buď online a hlasovanie si vopred pripravte cez mentimeter alebo kahoot alebo napíšte názvy sociálnych sietí na tabuľu a každý žiak spraví značku pod tú sociálnu sieť, ktorú pozná.

3. Následne rozdeľte žiakov do skupín. Každéj skupine pridajte jednu sociálnu sieť. Ubezpečte sa, že majú prístup na internet. Požiadajte žiakov, aby zozbierali nasledujúce informácie a vizuálne ich spracovali atraktívne, podľa vlastného uváženia do formy plagátu:

- aká sieť je to? Na čo sa zameriava?
- ako funguje?
- od koľkých rokov je možné založiť účet na sociálnej sieti?
- umožňuje sieť blokovanie, obmedzenie obsahu, komentovania a zdieľania?
- aké sú riziká používania danej sociálnej siete?

Na samostatnú prácu vyčleňte približne 20 minút a potom spravte prezentáciu všetkých plagátov. Plagáty môžu zostať v triede alebo stať sa súčasťou školskej výzdoby k problematike mediálnej gramotnosti.

4. V rámci reflexie zhrňte princípy bezpečného používania sociálnych sietí.

4. Metodický list ku kapitole Tri zásadné tipy a triky

Cieľ: oboznámiť sa s tromi jednoduchými zásadami, ktoré napomáhajú bezpečnému používaniu internetu

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- poznať pravidlá na ochranu súkromia online
- zamyslieť sa nad nevyhnutným zdieľaním online

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero, ceruzky na kreslenie

Postup:

1. Využite túto kapitolu na vypracovanie pravidiel ako bezpečne online. Predstavte žiakom tri pravidlá v kapitole 4. Vytvorte diskusiu k jednotlivým tipom nasledujúcimi otázkami:

- Je pravda, že na internete platia iné pravidlá ako v živote offline?
- Aký je rozdiel v komunikácii dvoch ľudí online a offline?
- Stalo sa niekedy, že ste boli nepochopený v elektronickej komunikácii?
- Viete si vytvoriť silné heslo?
- Viete si nastaviť heslo na zariadeniach, ktoré používate?
- Používate anonymizéry?
- Pred kým by sme sa mali chrániť?
- Hrozí nejaké nebezpečenstvo z hľadiska ochrany súkromia online?

2. Ďalšia aktivita s tou kapitolou je samostatná práca. Každý žiak napíše na papier 3 – 5 pravidiel, ktoré platia u nich doma, v ich rodine. Môžu sa týkať každodenného života, ale taktiež to môžu byť aj životné pravidlá hodnotovo založené. Túto časť žiaci nezdieľajú.

3. V dvojiciach žiaci spíšu pravidlá, ktoré platia v ich triede. Môžu to byť pravidlá z triedneho poriadku, ale taktiež aj nepísané pravidlá, ktoré všetci rešpektujú. Nechajte zaznieť niekoľko pravidiel, tie, ktoré sa opakujú, spíšte na tabuľu.

4. Posledná pracovná aktivita sa deje v malých skupinách, kde sa žiaci dohodnú, aké pravidlá by mali platiť na internete, ktoré pravidlá dodržiavať v záujme ochrany súkromia na internete a na základe dodržiavania ktorých sa budú cítiť bezpečnejšie. Každá skupina zdieľa navrhované pravidlá s triedou.

5. V rámci reflexie zopakujte tie pravidlá na ochranu súkromia na internete, ktoré navrhla každá skupina žiakov. Požiadajte žiakov, aby identifikovali tie pravidlá, ktoré platia vo všetkých troch prostrediach, teda v rodine, triede a na internete. Na základe dnešnej hodiny zaviedli by nejaké nové pravidlá? Odporúčia niečo nové rodičom?

5. Metodický list ku kapitole Bezpečnejšie posielanie správ

Cieľ: oboznámiť sa s alternatívami posielania (krátkych textových) správ

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- oboznámiť sa s viacerými spôsobmi posielania správ
- upozorniť na nebezpečenstvo nešifrovaných služieb
- uvedomiť si prítomnosť reklám v aplikáciách

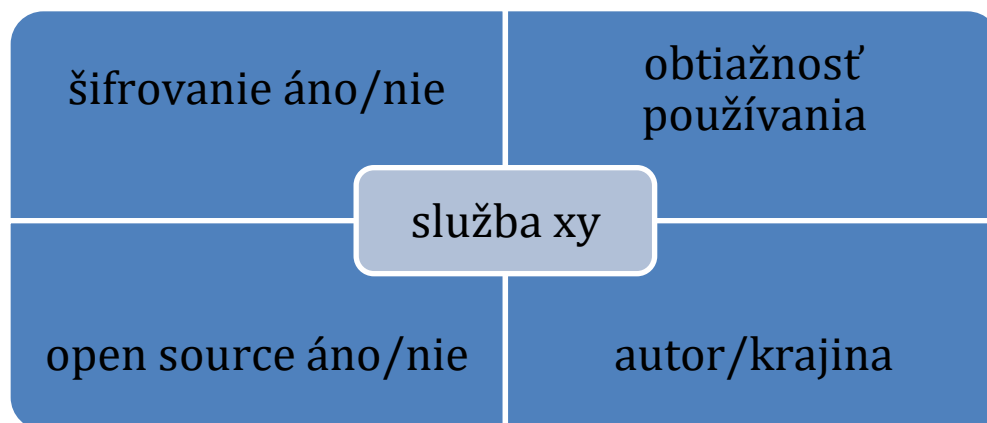
Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- zošit/papier, pero
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Začnite diskusiu so žiakmi, aké aplikácie používajú na posielanie správ. Okrem klasickej sms môžu zaznieť aj internetové služby. Spíšte všetky na tabuľu.
2. Upozorníte žiakov, že niektoré textové služby využívajú našu pozornosť a zasielajú reklamy. Uvedte problematiku bezpečného posielania správ a koncového šifrovania.
3. Nechajte ich prečítať zoznam aplikácií na strane 17. Rozprúdte diskusiu. Ktoré poznajú? S ktorými sa stretli prvýkrát? Potrebovali by niektorú z nich?
4. Vysvetlite, že niektoré služby sú open source⁶. Poznajú také?

Zadajte žiakom samostatnú prácu. Do pracovného zošita zapíšu nasledujúce informácie o niektorej zo služieb na posielanie správ. V prípade potreby môžu overiť alebo vyhľadať potrebné informácie na internete

⁶ Open source je vo všeobecnosti akákoľvek informácia dostupná verejnosti, za podmienky, že možnosť jej slobodného šírenia zostane zachovaná. Open source softvér je počítačový softvér s otvoreným zdrojovým kódom, čo znamená, že používatelia musia mať právo voľne ho používať, modifikovať a šíriť, ako aj právo baliť a predávať ako produkt. (zdroj: www.evox.sk)

6. Metodický list ku kapitole Bezpečnosť smartfónov

Cieľ: oboznámiť sa s bezpečnostnými nastaveniami telefónu vo vzťahu k aplikáciám

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- byť informovaný o možnostiach obmedziť prístup aplikáciám k údajom, ktoré nie sú nevyhnutné na ich fungovanie
- vedome manažovať nastavenia smartfónu

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero

Postup:

1. Rozdeľte žiakov do skupín a zadajte úlohu napísať všetky príklady použitia mobilného telefónu okrem telefonovania. Uveďte situácie na inšpiráciu, napríklad ako používajú telefón pri učení, hraní, cestovaní, športovaní a i. Po približne 7 minútach vyzvite postupne všetky skupiny, aby vypísali tieto príklady používania mobilného telefónu na tabuľu. Tie, ktoré sa opakujú, sa vynechajú, no aj tak vznikne dlhý zoznam aktivít, počas ktorých žiaci používajú mobilný telefón.

2. Rozviňte diskusiu. Čo si o tom myslia? Vyhovuje im to? Chceli by niečo zmeniť v tom, ako používajú smartfón? Potrebovali by ešte nejakú aplikáciu, napríklad na zvýšenie bezpečnosti alebo aby sa pri aktivitách online cítili lepšie?

3. Nechajte žiakov samostatne prečítať informácie v kapitole 6. Vysvetlite im, že často automaticky zadáme stiahnutým aplikáciám právo na získavanie rôznych údajov v našom telefóne, ako napríklad prístup ku kontaktom, lokalizácii alebo galérii. Je potrebné, aby sme si naše dáta a dáta ostatných kontaktov, ktoré máme uložené v smartfóne, chránili.

4. Zadajte žiakom domácu úlohu, ktorej cieľom bude preskúmať nastavenia vlastného telefónu, ak vlastný smartfón nemajú, tak toho rodinného príslušníka, ktorý je ochotný s nimi zdieľať mobilný telefón na vypracovanie úlohy. Cieľom bude v nastaveniach telefónu (🔒) skontrolovať, či aplikácie, ktoré používajú najčastejšie, majú nastavený prístup v telefóne len k tým najnevyhnutnejším údajom. Na nasledujúcej hodine vyzvite žiakov, aby zdieľali svoje skúsenosti, či objavili niečo „zaujímavé“, neočakávané v nastaveniach.

7. Metodický list ku kapitole Surfovanie po internete

Cieľ: oboznámiť sa s podstatou a používaním cookies

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- vysvetliť, čo sú to cookies, prehliadač
- oboznámiť sa s anonymizérmi

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Na začiatku hodiny prehrajte video na https://www.youtube.com/watch?v=yoE9-tNvhRs&feature=emb_logo alebo použite akýkoľvek iný zdroj vysvetľujúci súbory cookies.

2. Vysvetlite žiakom princíp cookies z kapitoly 7. Okrem súborov cookies môže mnoho webových stránok používať používateľské účty na sledovanie toho, čo hľadáme online v prehliadačoch. Aj keď tento typ sledovania prehliadača nepredstavuje vážne riziko pre online bezpečnosť, je dôležité pochopiť, ako sa dáta online sledujú a používajú.

3. Skúste rozprúdiť diskusiu so žiakmi na nasledujúce otázky:

- sú cookies dobré alebo zlé?
- kde sa s nimi stretávame⁷?

4. Na ukotvenie pochopenia využívania cookies na reklamné účely prehrajte nasledujúce video <https://www.youtube.com/watch?v=18En4NBbw3c>.

5. Vráťte sa k textu v kapitole 7. Ktoré prehliadače žiaci poznajú? Ktorý prehliadač je priateľský ku cookies a ktorý nie? Poznajú ad blocker? Ukážte im na interaktívnej práci, ako sa nastavuje incognito mód.

⁷ Okrem štandardných príkladov môžete spomenúť YouTube alebo Netflix, ktorí zhromažďujú informácie o videách, ktoré sledujeme, čo im pomáha navrhovať ďalšie videá, ktoré by sa nám mohli páčiť. Internetové obchody ako Amazon a eBay vedú záznamy o rôznych položkách, ktoré si prezeráme a kupujeme, čo im pomáha navrhovať ďalšie produkty, ktoré si možno budeme chcieť kúpiť. Vyhľadávače ako Google vedú záznamy o tom, čo hľadáme. To im pomôže navrhnúť relevantnejšie vyhľadávania, ale dá sa to použiť aj na reklamné účely. Ak napríklad hľadáme elektrickú kolobežku na Googli, v budúcnosti sa nám môžu zobrazit' reklamy na kolobežky na iných webových stránkach.

8. Metodický list ku kapitole Bezpečnosť hesiel

Cieľ: oboznámiť sa so základnými princípmi tvorby bezpečného hesla

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- poznať základné pravidlá pri tvorbe bezpečného hesla
- poznať príklady nebezpečných hesiel
- byť schopný vytvoriť si bezpečné, zapamätateľné heslo

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Na začiatku hodiny nechajte prečítať žiakov text kapitoly 8. Aké tri pravidlá sa uvádzajú? Môžu uviesť nejaký príklad? Aké pravidlá používajú žiaci pri vytváraní pravidiel? Ako ďalšie pravidlá môžete spomenúť napríklad:

- nikdy nepoužívajte osobné údaje ako časť hesla (patria tam aj mená domácich zvierat)
- nepoužívajte bežné slová zo slovníka v prvom páde
- heslá nikdy s nikým nezdieľajte
- IT spoločnosti odporúčajú vytvoriť frázové heslo (napríklad MilujemTutoPrirucku1***)

2. Rozdeľte žiakov do dvojíc. Každý žiak si vymyslí heslo, ktoré považuje za silné. Napíše ho na papier, papier zloží a odovzdá ho druhému žiakovi. Papier si ponechajú u seba. Následne prehrajte nasledujúce video <https://www.youtube.com/watch?v=opRMrEfAiiI&feature=youtu.be>

3. Teraz požiadajte žiakov, aby sa vrátili do dvojíc, kde sa navzájom preskúšajú, ako si pamätajú svoje novovytvorené heslo. Ako sa im darilo? Pamätali si ho? Sú spokojní so svojím výberom? Zmenili by niečo na ňom?

4. V rámci samostatnej práce nechajte žiakov vypracovať misiu – časť 5 na konci kapitoly 7.

5. Ako domácu úlohu im zadajte overiť si heslo na stránke <https://haveibeenpwned.com/>. Je to výborná aktivita, ktorú môžu vyskúšať spolu s rodičmi.

9. Metodický list ku kapitole Zdieľanie fotiek a videí

Cieľ: oboznámiť sa so základnými princípmi zdieľania audiovizuálnych diel

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- vysvetliť nebezpečenstvá voľného zdieľania fotiek a videí
- uviesť príklady pozitívneho správania online
- poznať príklady nedoporučovaného zaobchádzania s fotkami iných

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- papier, pero, ceruzky na kreslenie

Postup:

1. Zadajte samostatnú prácu. Žiaci si prečítajú kapitolu 9. Uistite sa, či rozumeli všetkým výrazom a pojmom v texte. Poznajú aplikáciu Snapchat?⁸ Ako možno zneužiť fotografiu?

2. Rozdeľte žiakov do pracovných skupín. Ich zadaním bude spracovať text do vizuálnej podoby a stvárniť ho graficky na plagáte. Plagát by mal obsahovať:

- názov
- čo robiť (vo vzťahu k zdieľaniu fotografií a videí)
- čo nerobiť (vo vzťahu k zdieľaniu fotografií a videí)
- fun fact/vedeli ste, že ... ?/nezabudnite!

3. Na samostatnú prácu vyčleňte približne 20 minút a potom spravte prezentáciu všetkých plagátov. Plagáty môžu zostať v triede alebo stať sa súčasťou školskej výzdoby k problematike bezpečného zdieľania online.

4. V rámci reflexie zhrňte princípy bezpečného zdieľania fotografií a videí na internete.

⁸ Aplikácia Snapchat po problémoch uvedených v texte zaviedla funkčnosť hlásenia, ak niekto spraví snímku obrazovky, majiteľ profilu/postu dostane notifikáciu

10. Metodický list ku kapitole Naše obľúbené aplikácie a nástroje⁹

Cieľ: oboznámiť sa so softvérom zvyšujúcim bezpečnosť a užívateľský komfort

Zručnosti žiakov, ktoré chceme rozvinúť:

- oboznámiť sa s jednotlivými aplikáciami zameranými na šifrovanie správ, anonymné surfovanie na internete, blokovanie cookies, správu emailov
- zdôrazniť potrebu vedomého používania prehliadačov a nekomerčných nástrojov online

Pomôcky:

- príručka Digitálni obrancovia
- pripojenie na internet, interaktívna tabuľa, ozvučenie

Postup:

1. Zadaťte samostatnú prácu na počítači. Každému žiakovi priradíte jednu aplikáciu/softvér. Počas nasledujúcich 15 minút bude ich úlohou zoznámiť sa s danou aplikáciou a zistiť:

- kto ju navrhol
- pre aké prostredie je navrhnutá
- aké sú silné stránky daného softvéru
- je lokalizovaná pre Slovensko? Je možné ju použiť na Slovensku?

Zoznam otázok môže byť rozšírený podľa zručností žiakov.

2. Následne žiaci stručne prezentujú zistenia na interaktívnej tabuli.

3. Alternatívou, v prípade väčšej časovej dotácie, môže byť otvorenie diskusie, aké iné podobné aplikácie, ako práve prezentovaná, poznajú.

4. V rámci reflexie sa spýtajte žiakov nasledujúce otázky:

- zaujala vás niektorá aplikácia alebo softvér?
- začnete niektorú z nich používať?
- aký softvér by zabezpečil vaše aktivity online k vašej spokojnosti? Existuje taký?

⁹ Táto kapitola je zameraná na zvyšovanie technických zručností a postupov žiakov a vyžaduje si zariadenie (notebook, desktop, tablet) pripojené na internet, pokiaľ možno nie mobilný telefón, aj keď budú pracovať s aplikáciami navrhnutými pre mobilný telefón. Aktivita je vhodná pre zdatných žiakov, prípadne pre tých, ktorí navštevujú záujmové IT krúžky